

TILTAKSSTRATEGI FOR BRUK AV NÆRINGS- OG MILJØMIDLENE I LANDBRUKET

SIGDAL OG KRØDSHERAD KOMMUNER 2024 – 2027

Foto øverst Torstein Aasen, nede til venstre Gunvor Synnøve Green og nede til høyre Tor Gunnar Bjøre

Fastsatt i felles møte med faglaga i Sigdal og Krødsherad 18. desember 2023.

Vedtatt i Hovedutvalget for næring og drift i Sigdal kommune i sak 5/24, 18. januar 2024.

Vedtatt i Formannskapet i Krødsherad kommune i sak 10/24, 18. januar 2024.

Innhold

1	Bakgrunn	3
1.1	Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket	3
1.2	Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket	3
1.3	Vann- og vassdragsforvaltningen	3
1.4	Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA)	4
1.5	Rullering av tiltaksstrategien 2020-2023.....	4
2	Utfordringer for landbruket i Sigdal og Krødsherad.....	4
3	Målsettinger for landbruket i Sigdal og Krødsherad	4
4	Tiltak for landbruket i Sigdal og Krødsherad	5
4.1	Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	5
4.1.1	Miljøtekniske tiltak	5
4.1.2	Rydding av gammel kulturmark, inngjerding eller bruk av gjerdeteknologi	5
4.1.3	Bedre jordhelse	6
4.1.4	Biologisk mangfold og bedre forhold for pollinerende insekter	6
4.1.5	Kulturminner og kulturlandskapet	6
4.2	Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)	7
4.2.1	Tilskudd til ungskogpleie	7
4.2.2	Tilskudd til markberedning.....	7
4.2.3	Tilskudd til miljøtiltak i skog	7
4.2.4	Tilskudd til bygging av skogsbilvei	7
4.2.5	Øke skogkulturaktiviteten	7
5	Vedtaksmyndighet/tildeling/klage	7
	Vedlegg 1 Om SMIL-ordningen.....	8
	Vedlegg 2 Om NMSK-ordningen.....	10
	Vedlegg 3 Timeliste	11
	Vedlegg 4 Liste over bruk av materialer fra eget lager	12
	Vedlegg 5 Veiledende priser for gjerding.....	13
	Vedlegg 6 Retningslinjer for søknader om tilskudd til bygging og ombygging av skogsveier, drift med taubane og drift med hest.....	14
	Vedlegg 7 Søknadsfrister.....	21

1 Bakgrunn

Denne tiltaksstrategien gjelder for tilskuddsordningene *Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)*, *Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)*. Det er et krav i forskriftene for SMIL og NMSK at det skal ligge lokale strategier til grunn for tildelingen av tilskuddene. Tilskudd som bevilges i henhold til SMIL-forskriften er bevilget over jordbruksavtalen, mens tilskudd som bevilges i henhold til NMSK-forskriften er bevilget over statsbudsjettet.

1.1 Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket

I formålsparagrafen i forskrift 4. februar 2002 nr. 448 om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket, står det som følger:

«Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Prosjektene og tiltakene skal prioriteres ut fra lokale målsettinger og strategier.»

1.2 Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket

I formålsparagrafen i forskrift 4. februar 2002 nr. 447 om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket, står det som følger:

«Formålet med tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket er at det ut fra regionale og lokale prioriteringer blir stimulert til økt verdiskaping i skogbruket, samtidig som miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner i skogen blir ivaretatt og videreutviklet.»

1.3 Vann- og vassdragsforvaltningen

Vannområde Hallingdal har opprinnelse i fjellområdene nordvest i Buskerud, og delvis inn i nabofylkene Hordaland og Sogn og Fjordane. I Buskerud omfatter vannområdet i hovedsak kommunene Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nes, Flå og Krødsherad.

Vannområdet Simoa har navnet etter elva Simoa, som starter i Eggedal og munner ut i Drammenselva. Vannområdet Simoa utgjør en del av sidevassdraget til Drammenselva og nedbørsfeltet følger i stor grad kommunegrensa for Sigdal. Den nederste delen av vassdraget ligger i Modum. I tillegg ligger en liten del av nedbørsfeltet i Krødsherad, Flå, Rollag og Flesberg kommuner.

Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv ble overlevert regjeringen i mars 2021. Forut for planen var en rekke rapporter som viser til at tilstanden i Oslofjorden var og er kritisk på mange områder. I planen inngår 63 forslag til tiltak innenfor åtte innsatsområder.

Avrenning fra jordbruk kan virke negativt på vannkvaliteten ved tilførsel av næringsstoffer og partikler til vassdragene. Vannkvaliteten overvåkes årlig i regi av kommunene. Tilskuddsstrategi og tildeling av tilskudd skal underbygge dette.

1.4 Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA)

KULA-området «Nedre del av Krøderen» er kategorisert som jordbrukslandskap rundt innsjø og ligger på begge sider av nedre del av Krøderen, fra tettstedet Krøderen i sørøst til Noresund i nordvest.

KULA-området «Eggedal Kirkebygd» er kategorisert som jordbrukslandskap med enhetlig bygningsmiljø og ligger rett nord for Eggedal sentrum i Sigdal kommune.

Riksantikvaren har laget en egen rapport om KULA-områder som finnes på hjemmesidene til [Riksantikvaren](#).

1.5 Rullering av tiltaksstrategien 2020-2023

Gjeldende tiltaksstrategier ble vedtatt 23. januar 2020 i Sigdal og 12. mars 2020 i Krødsherad. Disse strategiene gjelder for årene 2020-2023. For å kunne ha en gyldig tiltaksstrategi å bevilge tilskudd etter i 2024 ble arbeidet med å rullere tiltaksstrategien satt i gang høsten 2023. I arbeidet med å rullere *Tiltaksstrategi for bruk av nærings- og miljømidler i landbruket*, har Krødsherad og Sigdal kommuner samarbeidet om en felles strategi og involvert faglagene i begge kommunene.

2 Utfordringer for landbruket i Sigdal og Krødsherad

- a) Avrenning og erosjon fra jordbruksområder og forurensing til våre vassdrag. Økt nedbørsmengde og flomfare knytta til klimaendringer forsterker dette.
- b) Underdimensjonerte gamle grøftesystemer (spesielt ved ekstremvær).
- c) Dårlig jordstruktur og lite humusinnhold i jorda.
- d) Gjengroing av innmark og arealer med dårlig arrondering.
- e) Forfall av gamle bygninger som er viktige elementer i kulturlandskapet.
- f) Redusert biologisk mangfold.
- g) Redusert bruk av utmarksbeiter.
- h) For lav ungsogpleieaktivitet.
- i) Manglende vedlikehold og opprusting av skogsbilveier.

3 Målsettinger for landbruket i Sigdal og Krødsherad

- a) Hindre avrenning og forurensning fra landbruksarealene og forebygge erosjon.
- b) Holde jordbruksarealene i hevd, bl.a. ved å hindre gjengroing.
- c) Bedre jordkvalitet gjennom bedre jordhelse og gode hydrotekniske løsninger.
- d) Opprettholde det biologiske mangfoldet, med spesiell vekt på pollinerende insekter.
- e) Ta vare på kultur- og miljøverdier på innmark og i utmark.
- f) Øke aktiviteten på ungsogpleie
- g) Opprettholde skogproduksjonen minst på dagens nivå, gjennom å sikre fortsatt høy virkeskvalitet og volumproduksjon i framtidsskogen.

4 Tiltak for landbruket i Sigdal og Krødsherad

Tiltak som klart er i henhold til forskriftenes formål, vil bli vurdert. Listene er ikke uttømmende.

4.1 Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)

Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Tiltak som fremmer økt matproduksjon blir prioritert. Omsøkte tiltak må ha en kostnad over kr 40 000,- før det blir prioritert, med unntak av tiltak i 4.1.1 om planlegging av hydrotekniske fellestiltak, tiltak i 4.1.3 om bedre jordhelse og tiltak 4.1.4 om biologisk mangfold. Les mer om ordningen i vedlegg 1.

4.1.1 Miljøtekniske tiltak

- Hydrotekniske tiltak
 - Tilskuddssats: Inntil 50 % av godkjente kostnader for enkelttiltak, som veiledende øvre grense.
 - Det oppfordres til fellestiltak mellom flere grunneiere, og dette gis inntil 60 % tilskudd. Planlegging kan tas med som en del av kostnaden for tiltaket.
 - Eksempler på tiltak: utskifting av gamle bekkelukkinger, erosjonssikring, åpne avskjæringsgrøfter, sikring av planerte områder, grøfterensk m.m.
- Fangdammer
 - Tilskuddssats: Inntil 70 % av godkjente kostnader, som veiledende øvre grense.
- Kostnader knyttet til utarbeidelse av fagteknisk plan kan inngå i kostnadsoverslaget (i utgangspunktet kun eksterne kostnader). Dersom tiltaket ikke gjennomføres, kan det søkes om tilskudd til ekstern planlegging.

4.1.2 Rydding av gammel kulturmark, inngjerding eller bruk av gjerdeteknologi

- Vilkår for vurdering av søknad
 - Tilskuddssats: Inntil 50 % av godkjente kostnader, som veiledende øvre grense.
 - For områder som er vurdert som verdifulle kulturlandskap mht. biologisk mangfold og i kulturhistorisk- og kulturlandskapssammenheng som i Kirkebygda i Eggedal kan det gis inntil 60 %.
 - Krav om tilstrekkelig beitepress. Bør være i tråd med hva som blir godkjent, jfr. dyretall i søknad om produksjonstilskudd.
 - Spesielt verdifulle kulturlandskap prioriteres.
 - Tiltaket skal ha næringsmessig verdi.
- Vilkår som må være oppfylt før utbetaling av tilskudd
 - Kvist skal samles i haug (ikke nødvendigvis krav om brenning).
 - Krav om permanente gjerder/bruk av gjerdeteknologi.
- Øvrige vilkår
 - Etter at tiltaket er gjennomført, skal arealet kunne godkjennes som innmarksbeite jfr. AR5 hos NIBIOs gårdskart.
 - Krav om beiting i minst 10 år. Kan oppfylles ved bortleie i minst 10 år.
 - Arealet skal ikke nydyrkes innen 10 år etter vedtak.

4.1.3 Bedre jordhelse

- Egenprodusert gårdskompost
 - Tilskuddssats: Tilskuddsordningen sees i sammenheng med vilkår i veilederen for RMP i gjeldende søknadsår. Det gis et tilskudd på 250 kr pr daa.

4.1.4 Biologisk mangfold og bedre forhold for pollinerende insekter

- Tilskuddssats: Inntil 100 % av godkjente kostnader, som veiledende øvre grense. Dette fordi disse tiltakene sjelden har noen direkte næringsmessig verdi.
- Eksempel på tiltak kan være restaurering av åkerholmer, næringsfattige kanter mellom jorder, jorder og skog/beite, veikanter, restaurering av slåtteenger osv.
- Dersom arealet allerede er registrert i Naturbase som en artsrik naturtype (f.eks. slåttemark) eller med spesielle arter som er avhengige av skjøtsel er dette et ekstra pluss for saken.
- Kostnader knyttet til utarbeidelse av skjøtelsesplan kan inngå i kostnadsoverslaget.
- Soner for pollinerende insekter – tilgrensende kantsoner
 - Tilskuddssats: Tilskuddsordningen sees i sammenheng med vilkår i veilederen for RMP i gjeldende søknadsår. Tilskuddet gjelder årlig skjøtsel. Det gis et tilskudd på 10 kr pr meter for arealer som ligger inntil dyrka mark.
 - Arealene kan være åkerholmer eller kantsoner som grenser til jordbruksareal og de må ha et naturlig utgangspunkt for at ville engblomster kan frø seg selv. Det gis ikke tilskudd til tilsåing av arealer. Bredden på stripa skal være minimum 2 meter.
 - For skjøtelsesråd se veiledningsheftet for RMP for gjeldende søknadsår.

4.1.5 Kulturminner og kulturlandskapet

- Restaurering av verneverdige bygninger
 - Tilskuddssats: Inntil 35 % av godkjente kostnader, som veiledende øvre grense.
 - For områder som er vurdert som verdifulle kulturlandskap mht biologisk mangfold, og i kulturhistorisk- og kulturlandskapssammenheng som i Kirkebygda i Eggedal kan det gis inntil 45 %.
 - Tilskuddet skal gå til eksteriørmessige utbedringer.
 - Arbeidet skal gjennomføres etter antikvariske prinsipper.
 - Bygningsmiljøets helhet er svært viktig ved vurdering av søknaden.
 - Ta gjerne kontakt med kulturvernkonsulent hos Buskerud Fylkeskommune under planlegging av tiltaket.
- Skjøtsel og/eller restaurering av kulturminner
 - Tilskuddssats: Inntil 50 % av godkjente kostnader, som veiledende øvre grense.
 - For områder som er vurdert som verdifulle kulturlandskap mht. biologisk mangfold, og i kulturhistorisk- og kulturlandskapssammenheng, som i Kirkebygda i Eggedal, kan det gis inntil 60 %.
 - Eksempler på kulturminner: hustufter, ruiner, gravhauger, rydningsrøyser, bygdeborger mm.
- Skjøtsel av ferdselsårer i kulturlandskapet
 - Tilskuddssats: Inntil 50 % av godkjente kostnader, som veiledende øvre grense.
 - Vilkår om en vedlikeholdsplan der ansvarlige er definert.
 - Eksempler på ferdselsårer: tursti, fjordsti mm.

4.2 Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)

Formålet med tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket er at det ut fra regionale og lokale prioriteringer blir stimulert til økt verdiskaping i skogbruket, samtidig som miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner i skogen blir ivaretatt og videreutviklet. Les mer om ordningen i vedlegg 2.

4.2.1 Tilskudd til ungskogpleie

- Med ungskogpleie menes grasrydding, lauvrydding og avstandsregulering i ungskog primært i hogstklasse 2.
- Tilskuddssats: Inntil 40 % av godkjente kostnader, som veiledende øvre grense.
- Det gis maksimalt tilskudd på 300 kr pr daa.

4.2.2 Tilskudd til markberedning

- Tilskuddssats: Inntil 40 % av godkjente kostnader, som veiledende øvre grense.
- Det gis maksimalt tilskudd på 175 kr pr daa.

4.2.3 Tilskudd til miljøtiltak i skog

- Ordningen omfatter skjøtselstiltak (biomangfold, landskap, friluftsliv, kulturminner og fjerning av frøformerte utenlandske treslag) og langsiktig bevaring (videreføring av eksisterende nøkkelbiotoper, nye nøkkelbiotoper, rovfuglireir og tiurleik).
- Nasjonale rammer for tilskuddsutmåling og -satsen gjelder.

4.2.4 Tilskudd til bygging av skogsbilvei

- Retningslinjer for tildeling av tilskudd som vedlegg.
- I prosjekter hvor veieiere trenger et beslutningsgrunnlag for å avgjøre om nybygging/ ombygging av en skogsbilvei skal gjennomføres eller ikke, og hvor det er knyttet usikkerhet til gjennomføringen av prosjektet, kan det gis tilskudd til å dekke kostnadene til bruk av godkjent veiplanlegger.

4.2.5 Øke skogkulturaktiviteten

- Aktører som påtar seg oppsøkende virksomhet, veiledning til skogeiere og ledelse av ryddegjenger som fører til økt skogkulturaktivitet kan gis tilskudd. Kommunene ser i felleskap på en løsning for hvordan dette skal tildeles.

5 Vedtaksmyndighet/tildeling/klage

Ved uforutsette endringer eller endringer i tilstøtende regelverk kan strategien justeres administrativt.

Vedtak om tildeling av tilskudd etter disse forskriftene fattes av kommunen. Vedtak fattet av kommunen kan påklages til statsforvalteren etter reglene forvaltningsloven.

Vedlegg 1 Om SMIL-ordningen

Hvem kan søke?

Foretak som er registrert i Enhetsregisteret kan søke, samt eiere av landbrukseiendom. Ordningen gjelder tiltak på landbrukseiendommer og det må foregå en tilskuddsberettiget produksjon som oppfyller vilkåra i forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 2 og § 3 eller § 4.

Hvis du skal søke tilskudd til tiltak på leid areal (jf. jordloven § 8), må grunneier gi et skriftlig samtykke til gjennomføring av tiltaket.

Det gis normalt ikke tilskudd til tiltak som allerede er påbegynt. Det er derfor viktig å planlegge i god tid. Ta kontakt med landbrukskontoret dersom det er akutte tilfeller og tiltak må settes i verk relativt omgående. Det gis ikke tilskudd til tiltak som allerede er slutført.

Søknadsfrist

Søknadsfristen er **1. mai** hvert år. Dersom det er penger igjen over sommeren, vil søknader behandles fortløpende.

Hvordan søke?

Det skal søkes digitalt via Landbruksdirektoratets nettside www.landbruksdirektoratet.no.

Søknaden skal inneholde:

- **Kostnadsoverslag:** Et detaljert kostnadsoverslag for tiltaket hvor moms fremgår, inkl. en estimering av egeninnsats (se veiledende priser i vedlegg 6). Dette gjelder blant annet materialkostnader, arbeidskostnader og eksterne kostnader for utarbeiding av nødvendige planer.
- **Prosjektbeskrivelse:** Utfyllende beskrivelse av prosjektet/tiltaket skal inneholde omfang, tilstand, framdriftsplan, arbeidsbeskrivelser, tegninger, skisser, og liknende. Hvis tiltaket er omfattende, kan kommunen sette krav om prosjektplan for tiltaket utarbeidet i samarbeid med faglig ekspertise innen området.
- **Kart:** det skal vedlegges et kart som stedfester tiltaket.
- **Bilder:** det anbefales å legge ved forklarende bilder, fotografier/tegninger, som viser arealer, bygninger, bygningsmiljøer og/eller objekter som det søkes tilskudd til.
- **Skriftlig samtykke:** fra grunneier (gjelder søkere som ikke eier landbrukseiendommen hvor tiltaket skal gjennomføres).

Behandling av søknader

I etterkant av søknadsfristen vil hver søknad vurderes opp mot gjeldene regelverk og tiltaksstrategi. Landbrukskontoret utfører befaring ved behov. Det kan settes krav om at søker må fremskaffe en prosjektbeskrivelse med faglige vurderinger før søknaden kan behandles.

Søknadene besvares med enkeltvedtak. Vedtaket fattes av landbrukskontoret etter delegert myndighet. Vedtak kan påklages til Statsforvalteren i Oslo og Viken.

Alle søknadene vil normalt være besvart innen 1. november.

Frist for å gjennomføre tiltaket

Frist for gjennomføring av tiltak er 3 år fra tilskuddet ble innvilget, med mindre kommunen har satt en kortere frist ved innvilgelsen av søknaden. Kommunen kan etter søknad forlenge gjennomføringsfristen, men ikke ut over 5 år fra tilskuddet ble innvilget.

Utbetaling av tilskudd

Landbruksdirektoraret kan utbetale tilskudd etter anmodning fra kommunen når tiltaket er fullført, det foreligger en skriftlig rapport fra søker og vilkårene for å motta tilskudd er oppfylt. For å få utbetalt hele tilskuddsbeløpet må de reelle kostnadene tilsvare eller overstige godkjent kostnadsoverslag. Kommunen ber om at obligatorisk rapporteringsskjema benyttes: [Rapportering for engangs- /investeringstiltak for ordningene](#)

I tillegg skal vedlegges:

1. Kopi av regninger og kvittering for arbeid og materialer.
2. Bilder som beskriver tiltaket.
3. Timeliste over egen arbeidsinnsats (se vedlegg 4).
4. Liste over evt. uttak av materialer fra eget lager (se vedlegg 5).

Regnskapet skal føres slik at vi lett kan sammenligne det med kostnadsoverslaget i søknaden. Ved mangler kan hele eller deler av tilskuddet trekkes inn.

Du kan be om en delutbetaling når deler av tiltaket er gjennomført. Du må da dokumentere påløpte kostnader og vil kunne få utbetalt prosentvis tilsvarende tilskuddsbeløp. Minst 25 % av tilskuddet holdes tilbake til sluttutbetaling.

Kontroll

Kommunen er ansvarlig for at det gjennomføres tilstrekkelige kontrolltiltak for å sikre at tilskuddet brukes i tråd med forutsetningene. Jf. forskriften § 9 plikter søker av tilskudd å gi alle opplysninger som forvaltningen finner nødvendig og godta kontrolltiltakene som blir iverksatt.

Tilbakebetaling

Tilskuddet kan kreves tilbakebetalt, helt eller delvis, dersom det avdekkes forhold som er i strid med forutsetningene for innvilget tilskudd.

Alternative finansieringskilder

- Verdifulle kulturlandskap – Slåttemark - Miljødirektoratet/Statsforvalteren i Oslo og Viken
 - Tilskudd til tiltak i kulturlandskapsområde registrert som verdifulle kulturlandskap
 - Tilskudd til truede arter
 - Tilskudd til truede naturtyper
- Norsk kulturarv – Ta et tak
- Tilskudd verneverdige kulturminner og kulturmiljøer – Fylkeskommunen
- Kulturminnefondet
- Fredete kulturminner – og kulturmiljøer – Riksantikvaren

Vedlegg 2 Om NMSK-ordningen

Hvem kan søke?

Tilskudd kan gis til alle skogeiere som har mer enn 10 dekar produktiv skog.

Søknadsfrist

Søknader behandles fortløpende fram til **25. november**. Førstemann til mølla prinsippet gjelder.

Hvordan søke?

Søknad om tilskudd til skogkulturtiltak gjøres samtidig som skogfondkravet sendes inn, etter at tiltaket er utført. Søknader behandles fortløpende, og tilskudd utbetales til skogeiers skogfondkonto.

Kravet sendes digitalt via [Altinn - Skogfondssystemet](#). Hvis skogfondskravet sendes på e-post eller leveres i papirformat til kommunen, skal skogeier signere søknaden og skrive at det søkes om tilskudd. Det må også oppgis om kostnader skal refunderes til skogeier eller betales til tredjepart, og om det er beløpet med eller uten moms som skal refunderes/betales.

Ved søknad om tilskudd til miljøtiltak i skog kan det søkes via skogfondssystemet eller på papirskjemaet [LDIR-911](#).

Kontroll

Kommunen er ansvarlig for at det gjennomføres tilstrekkelige kontrolltiltak for å sikre at tilskuddet brukes i tråd med forutsetningene. Forskriftens § 12 sier at søker av tilskudd plikter å gi alle opplysninger som forvaltningen finner nødvendig, og godta kontrolltiltakene som blir iverksatt.

Tilbakebetaling

Tilskuddet kan kreves tilbakebetalt, helt eller delvis, dersom det avdekkes forhold som er i strid med forutsetningene for innvilget tilskudd.

Vedlegg 4 Liste over bruk av materialer fra eget lager

Saksnummer				
Søkers navn				
Tiltakets tittel				
Eiendom				
Dato	Type materialer	Antall (meter, kg, stk.)	Pris per (meter, kg, stk)	Sum
Sum verdi egne materialer				

Vedlegg 5 Veiledende priser for gjerding

Veiledende priser for gjerding

Per. 8. november 2023

Priser ekskl. mva.

Gjerdematerialer	Mål	Kr/meter
Gjerdenetting	90-6-12-3,00	kr 16
Bølgetråd	4 mm, 25 kg	kr 6
Gjerdestolp, hver 2. meter	Ø 6 x 175 mm	kr 16
Kramper, 3 stk. per stolp	33 mm	kr 2
Sum gjerdematerialer		kr 40

Gjerdearbeid	Kr/time	Meter/time	Kr/meter
Gjerding med hjelp av maskin/traktor	kr 800	20	kr 40
Gjerding manuelt relativt flatt	kr 350	10	kr 35
Gjerding manuelt relativt bratt og fjell	kr 500	5	kr 100

Kostnadsoverslag som avviker fra tabellen over må dokumenteres med pristilbud.

Vedlegg 6 Retningslinjer for søknader om tilskudd til bygging og ombygging av skogsveier, drift med taubane og drift med hest

5.1 Tilskudd til bygging og ombygging av skogsvei

5.1.1 Regelverk

Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket inneholder bl.a. følgende om tilskudd til veibygging, jf. forskriftens § 3, § 5 og § 9:

- Det kan gis tilskudd til nybygging eller ombygging av eksisterende skogsveier når dette bidrar til helhetsløsninger som gir grunnlag for utnyttelse av skog- og utmarksressursene.
- Det kan bare gis tilskudd til veier som er godkjent etter den til enhver gjeldende forskrift om planlegging og godkjenning av veier til landbruksformål, eller etter plan- og bygningslovens bestemmelser.
- Veiene skal bygges i samsvar med gjeldende normaler for landbruksveier med byggebeskrivelse, fastsatt av Landbruksdepartementet 1. juni 2013 med endringer august 2016.
- Før anleggsarbeidet settes i gang skal det foreligge en byggeplan som kommunen har godkjent.
- Det er et krav at veien blir vedlikeholdt til den standard som den ble opprinneligbygd.
- Det kan settes vilkår for utbetaling av tilskudd til det enkelte tiltak, vilkårene må være i samsvar med tiltakenes formål.
- Ved fellestiltak skal det foreligge en skriftlig avtale mellom deltakerne om fordeling av kostnader og ansvar i forbindelse med tiltakets gjennomføring, og evt. Vilkår som blir knyttet til senere oppfølging og vedlikehold.
- Det kan fastsettes søknadsfrist når det er hensiktsmessig ut fra prioritering av tilskudd.
- Utgifter til planlegging som står i rimelig forhold til kostnadene med tiltaket, kan inngå i tilskuddsgrunnlaget.
- Minst 10 % av tilskuddet holdes tilbake inntil arbeidet er fullført og sluttregnskapet er godkjent.

Behandling og prioritering av søknadene skal samtidig foregå ut fra forskriftens formål, jf. forskriftens § 1 som inneholder følgende:

«Formålet med tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket er at det ut fra regionale og lokale prioriteringer blir stimulert til økt verdiskaping i skogbruket, samtidig som miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner i skogen blir ivaretatt og videreutviklet.»

Tilskuddsmidler innen ordningen prioriteres brukt til langsiktige investeringer innen infrastruktur fremfor driftstilskudd.

5.1.2 Informasjonskilder

Informasjon om planlegging, søknader om bygging, søknader om tilskudd og gjennomføring av bygging mv. er tilgjengelig på følgende nettsteder:

- Landbruksdirektoratet – www.landbruksdirektoratet.no
- Skogkurs – www.skogsvei.no

5.2 Krav til søknaden

Søknad om tilskudd til veibygging skal skrives på skjema [LDIR-903](#) utarbeidet av Landbruksdirektoratet (LDIR) og er tilgjengelig på www.landbruksdirektoratet.no.

Søknaden skal inneholde følgende:

5.2.1 Byggeplan

Byggeplan for skogsveien skal godkjennes av kommunen og legges ved søknaden om tilskudd. Byggeplanen skal inneholde viktige detaljer for gjennomføring av prosjektet, byggekvalitet og kostnader. Krav til innholdet og detaljeringsgraden i byggeplanen vil variere med størrelsen og vanskelighetsgraden av prosjektet, jf. krav til byggeplan på skjema LDIR-903 «Søknad om tilskudd til veibygging».

En byggeplan skal blant annet inneholde arbeidsbeskrivelse, oppgave over planlagt tykkelse på bærelag og evt. forsterkingslag og avrettingslag, massekvalitet, massesortiment, stikkrenneplan og spesifisert kostnadsoverslag.

«Normaler for landbruksveier med byggebeskrivelse» fra Landbruks- og matdepartementet er å oppfatte som minimumskrav i de enkelte veiklassene, mens byggeplanen i tillegg skal ta hensyn til lokale forhold og byggeteknikk. Bruer skal inneholde nødvendige skisser og tegninger av brukar og bru og angi lengde og totalvekt den skal bygges for.

Byggeplan som ligger til grunn for søknaden om tilskudd bør være utarbeidet av veiplanlegger eller personer med tilsvarende kompetanse. Den skal kvalitetssikres av kommunen og inneholde følgende:

5.2.2 Senterlinje

For nyanlegg: Stukket senterlinje i terrenget, dokumentert og inntegnet på kart.

For ombygginger: Stukket senterlinje kun der hvor veien fraviker helt fra eksisterende trasé.

5.2.3 Detaljkart

Kart med veiens beliggenhet på detaljkart i målestokk 1:10 000 eller større.

5.2.4 Lengdeprofil

Lengdeprofil kan unntas fra byggeplanen for veier uten kritiske stigningsforhold. Med kritiske stigningsforhold menes stigninger nærmere maksimal tillatt stigning enn 2 %. På rette strekninger under 60 meter kan lengdeprofil unntas uavhengig av stigning.

5.2.5 Tverrprofiler for masseberegning

For mindre anlegg kan det gjøres unntak fra denne bestemmelsen.

5.2.6 Arbeidsbeskrivelse

Detaljert arbeidsbeskrivelse kan erstattes av generelt tverrprofil med angivelse av massekvaliteter og lagtykkelse for bærelag og evt. forsterkingslag og avrettingslag for hele veien eller for de enkelte strekninger med lik oppbygging og byggemetode.

5.2.7 Stikkrenneplan

Stikkrenneplanen skal angi plassering av stikkrenner, dimensjon og skråstilling på detaljkart.

5.2.8 Spesifisert kostnadsoverslag på grunnlag av mengdeoversikt

Spesifisert kostnadsoverslag bør følge søknaden, jf. spesifikasjoner tilsvarende skjemaene «[Anbud for utførelse av skogsveianlegg](#)» og «[Normalkontrakt for utførelse av skogsveianlegg](#)».

Kostnadsoverslag ut fra byggekostnad pr. løpemeter kan brukes der denne kostnaden kan fastsettes ut fra byggemetode, byggeplan med spesifisert mengde enheter og lokalt prisnivå.

5.2.9 Gjennomføring av bygging

For gjennomføring av skogsveiprojekter er det nødvendig med byggeledelse med oppfølging av prosjektet underveis. Person eller foretak som er ansvarlig for byggeledelse skal merkes av i søknaden, enten dette er veiplanlegger, foretak, formannen for veianlegget eller annen person.

5.2.10 Oversiktskart

Kart i målestokk 1:50 000 med avmerket skogområde som veianlegget omfatter, hele nytteområdet, eldre veier i eller nær området, veiens startpunkt (merkes 0) og veiens endepunkt (merkes X), jf. også søknadsskjema LDIR-903 for detaljert inntegning.

5.2.11 Lønnsomhetsberegning

Lønnsomhetsberegning skal minimum inneholde økonomisk resultat av veibyggingen ut fra forventede inntekter av tømmer i veiens dekningsområde fratrukket driftsutgifter og veikostnader. For lønnsomhetsberegning brukes enkelt regneark for lønnsomhet ved bygging og ombygging av skogsveianlegg på www.skogsvei.no.

5.2.12 Godkjenning

Godkjenning av søknad om bygging eller ombygging av skogsveien skal foreligge før behandling av søknad om tilskudd, dersom veien ikke er godkjent til den enhver tid gjeldende forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier.

5.2.13 Stikkrenner

Stikkrenner skal dimensjoneres etter nedbørs- og avrenningsforholdene ved minst 25 – 50 års flommen (Q 25 -50) i det aktuelle området. Minste tillatte indre diameter settes til **400** mm. Dette på bakgrunn av erfaringer knyttet til situasjoner med ekstreme nedbør i regionen. I risikoområder for løsmasseskred er det viktig å bruke kort avstand mellom stikkrenner, rør med tilstrekkelig dimensjoner og samtidig søke å opprettholde naturlige vannveier. Det kan unntaksvis tillates indre diameter ned til 300 mm i områder uten fare for skred, begrensede nedbørsfelt og med lav fare for skader som følge av flom og nedbør.

5.2.14 Byggestart

Bygging av nye og ombygging av skogsveier skal normalt ikke være påbegynt før søknad om tilskudd er behandlet av kommunen. Kommunen kan i spesielle tilfeller gi forhåndsgodkjenning til igangsetting av byggearbeidene når søknad om tilskudd med byggeplan foreligger.

5.3 Prioritering av skogsveier med tilskudd

Det legges spesielt vekt på følgende forhold for prioritering av søknader om tilskudd til bygging av skogsveier, jf. forskriftens § 3:

5.3.1 Permanente skogsbilveier

Skogsbilveier i veiklasse 3 (landbruksbilvei) og 4 (sommerbilvei for tømmerbil med henger) kan prioriteres ved tildeling av tilskudd.

Det gis ikke tilskudd til veiklasse 5 (sommerbilvei for tømmerbil uten henger).

5.3.2 Permanente traktorveier

Det gis ikke tilskudd til veiklasse 7 (traktorvei) og 8 (enkel traktorvei).

5.3.3 Lønnsomhet

Skogsbilveier som ikke gir grunnlag for regningsvarende drift på kort eller lang sikt, inkludert veiens byggekostnader, skal normalt ikke tildeles tilskudd.

5.3.4 Skoginteresser i veien

Det er kun veiens kostnad i forhold til skogbruksinteresse som gir grunnlag for tilskudd.

Skogsveier som blir mulig å bygge som følge av bidrag fra andre interesser kan prioriteres dersom andre interesser ikke legger vesentlige begrensninger på bruk av veien til skogbruk og skogsdrift.

5.3.5 Samarbeidstiltak

Hovedadkomstveier og fellesanlegg med flere interessenter kan prioriteres med økt tilskuddssats når disse veiene er strategisk viktige for å utløse skogbruksaktivitet.

5.3.6 Strekningsvis og punktvis ombygging (flaskehalsutbedring)

Strekningsvis og punktvis ombygging av eksisterende veier som ellers tilfredsstiller kravene til aktuell veiklasse kan prioriteres med tilskudd.

5.4 Fastsetting av prosentsats for tilskudd

Tilskuddsbeløpet beregnes ut fra en fastsatt prosentsats for det enkelte veianlegg. Følgende forhold vektlegges ved fastsetting av størrelsen på prosentsats for tilskuddet:

5.4.1 Produktivt skogareal

Størrelsen på produktivt skogareal i veiens dekningsområde.

5.4.2 Antall interessenter

Fellestiltak premieres fremfor veiprojekt for enkeltskogeiere.

5.4.3 Anleggskostnad

Større anlegg premieres framfor små anlegg.

5.4.4 Veiklasser for bilveier og byggeteknikk

Tilskuddsprosent fastsettes for de ulike veiklasser etter følgende prioritet:

Skogsbilvei uten begrensninger i teleløsnings- og nedbørsperioder

Høy til middels tilskuddssats: Skogsbilvei med høy standard som skal kunne trafikkeres med lass hele året og/eller når veien er fri for is og snø. Dette gjelder for skogsbilveier som bygges i samsvar med veiklasse 3 og 4 etter «Normaler for landbruksveier». De skal tåle stor trafikkbelastning av tunge kjøretøyer i perioder med intensiv utkjøring av tømmer og bygges eller ombygges med sprengt fjell både for forsterking av underbygning og i veikropp.

Skogsbilvei med begrensninger i teleløsnings- og nedbørsperioder

Middels til lav tilskuddssats: Skogsbilvei som skal kunne trafikkeres med lass hele året med begrensninger i teleløsningsperioden og i perioder med spesielt mye nedbør. Dette gjelder for skogsbilveier som bygges i samsvar med veiklasse 3 og 4 etter «Normaler for landbruksveier» (For veiklasse 4 gjelder også at veien må være fri for is og snø.). De skal tåle moderat til lavt

trafikkgrunnlag og bygges eller ombygges med overvekt av stedeegne løsmasser både for forsterking av underbygning og i veikropp.

Sommerbilvei for tømmerbil uten henger, vinterbilvei og traktorveier

Veiklassene 5, 6, 7 og 8 gis ikke tilskudd.

5.4.5 Byggeteknikk og kvalitet

Skogsveier bygd med bærelags- og slitelagskvalitet av knust fjell på enten fjellskjæring, steinfylling eller duk/geonett premieres ved fastsetting av tilskuddsprosent.

5.4.6 Bruer

Ombygging av bruer på eksisterende skogsbilveinett prioriteres med tilskudd.

Bruk av tre som byggemateriale i bruer vil bli prioritert mht. tilskuddsnivå forutsatt at de ligger i landbrukets kulturlandskap eller er synlige for eller i bruk av store brukergrupper (+ inntil 10 %).

Det stilles krav om at bruene bygges etter typetegninger for bruer på landbruksveier eller etter plan utarbeida av profesjonell planlegger.

5.4.7 Lønnsomhet

Skogsveier der tilskudd bidrar til adkomst og drift av større sammenhengende skogområder med enten yngre produksjonsskog og/eller eldre produksjonsskog og gammel skog med god lønnsomhet, prioriteres mht. tilskuddsnivå. Nyanlegg og ombygging av skogsveier med særskilt lav eller høy lønnsomhet prioriteres lavere.

5.4.8 Samarbeidstiltak

Skogsveier hvor planlegging og bygging gjennomføres som fellestiltak premieres ved fastsetting av tilskuddsprosent.

5.5 Andre forhold og forutsetninger for tildeling av tilskudd

5.5.1 Tiltak på deler av skogsveianlegg («flaskehals»)

Tiltak som ombygging av del av skogsvei, som heving av bæreevne over strekning, utbedring av kurve, avkjørsel, stigning, veibredde, stikkrenne, bru mv. kan tildeles tilskudd dersom øvrig del av veianlegget har tilfredsstillende standard og vedlikehold, og tiltaket for øvrig oppfyller formål med tilskudd til veibygging.

5.5.2 Avkjøringslommer fra offentlig vei

Det kan gis tilskudd til avkjøringslommer fra offentlig vei der formålet er opplasting av tømmer. Med avkjøringslomme menes her avkjørsel med vendehammer, avkjørsel inn til rundkjøring eller enveis avkjørsel inn til og ut fra lunneplass. Avkjøringslommer bygges så både tømmer lunnes, og tømmerbil laster tømmer i sikker avstand fra offentlig vei. For avkjøringslommer legges det vekt på at planleggingen skjer i samsvar med og er godkjent av veimyndighet/veieier.

5.5.3 Veisaker og jordskifte

Veisaker som avgjøres ved jordskifte prioriteres, hvis veien utløser skogbruksaktivitet.

5.5.4 Bruk av veiplanlegger

Benyttes veiplanlegger til utarbeidelse av byggeplan økes tilskuddssatsen med 3 %. Benyttes sertifisert veiplanlegger (fra SKOGKURS) til oppfølging i byggeprosessen økes tilskuddssatsen med 3 %.

Dersom sertifisert veiplanlegger konkluderer med at prosjektet er ulønnsomt for skoginteressene i veien, kan kostnaden for veiplanleggingen dekkes med inntil 75 % tilskudd.

5.5.5 Minimumskostnad

Minimumskostnad for søknad om tilskudd til bygging og tiltak på skogsbilvei settes til kr 100 000,-. I særlige tilfeller ved punkttopprusting og avkjøringslommer fra offentlig vei kan dette fravikes.

5.5.6 Tilskuddsnivå

Følgende tilskuddsnivå brukes som retningsgivende ved fastsetting av tilskuddsprosent:

Tiltak	Prosent
Ombygging og nyanlegg av skogsbilvei (veiklasse 3 og 4) *	20 – 40 %
Utbedring av «flaskehals» på skogsbilvei *	inntil 40 %
Avkjøringslomme fra offentlig vei (for opplasting av tømmer)	inntil 50 %
Ombygging av bruer på skogsbilveier	50 % (60 %)
Bruk av veiplanlegger (gjelder på tiltak merket*)	+ inntil 6 %

5.5.7 Byggekostnader

Større «selvbyggerprosjekt» som blir gjennomført av skog-/veieier, skal ha byggeplan og kostnadsoversikt utarbeidet av veiplanlegger. Anleggskostnad angitt av veiplanlegger er styrende i forhold til godkjent anleggskostnad i en tilskuddssøknad.

Maksimal byggekostnad som gir grunnlag for tilskudd settes til kr 1650,- pr løpemeter vei, kostnad ut over dette gir ikke grunnlag for tilskudd.

5.5.8 Overordnede prosjektmidler til skogsveiformål

Kommunen gir Statsforvalteren rett til å avsette inntil 10 % av tildelt ramme til formålet skogsvei årlig. Midlene skal gå til kompetanseoppbygging omkring temaet skogsvei. Eksempel på tiltak er oppbygging av veiplanleggerkompetanse, tilstandsregistrering av skogsbilveier, samt organisering av fagdager innenfor temaet skogsvei på lokalt og regionalt nivå. Kommunen gir også Statsforvalteren rett til å administrere midlene og koordinerer utbetalinger opp mot de instanser som skal godkjøres.

5.6 Frister for innsending av søknader

Kommunene får tilskuddsmidler fra statsforvalteren med bakgrunn i innmeldt behov. Frist for å søke tilskudd for neste års prosjekt er **15. november**.

Søknader sendt etter 15. november behandles fortløpende dersom det fortsatt er tilskuddsmidler tilgjengelig.

Søknad fra skogeier(e)

Skogeier sender søknad om tilskudd med nødvendige vedlegg til kommunen. Der det er flere interessenter i veien, skal søknad om tilskudd være signert av alle interessentene. Veiformann kan signere søknad om tilskudd på vegne av interessentene i veien, når det foreligger gyldig årsmøtevedtak om bygging i veiforeningen.

5.7 Tilskudd til drift med taubane, hest o.a.:

5.7.1 Drift i bratt terreng

Det kan gis tilskudd til drift med taubane og slepebane i bratt terreng. Tilskudd kan gis der lilengden som hovedregel er over 75 meter og hellingen over 40 %. Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket presiserer at tilskudd kun kan gis i områder der det er foretatt registreringer av miljøkvaliteter. I områder der det ikke er foretatt ordinære miljøregistreringer, skal det stilles krav om gjennomføring av de føre-var-tiltak som er nedfelt i Skogbrukets miljøstandard.

Vilkår

Alle tau- og slepebanedrifter som søker tilskudd, skal være vurdert etter naturmangfoldloven og forhåndsgodkjent av kommunen. Tiltaket skal også vurderes i forhold til økt risiko for flom, erosjon eller løsmasseskred, jf. NVEs skredkart. Ved søknad om tilskudd skal søknadsskjema LDIR 916, søknad om tilskudd til drift i vanskelig terreng benyttes.

Tilskuddssats

Inntil 115 kr/m³ begrenset oppad til 2000 kr/daa.

Ved stor søknadsmengde kan kommunen justere tilskuddssatsen.

Behandling av søknad

Søknader om tilskudd skal behandles før hogst igangsettes. Ved ekstraordinært omfang av drifter skal kommunen kontakte statsforvalteren for å avklare prioriteringer av søknader om tilskudd.

Utbetaling

Tilskuddet utbetales etterskuddsvis på anmodning fra skogeier.

Frist for innsending til kommunen: 15. november.

5.7.2 Drift med hest

Det kan gis tilskudd til utkjøring av skogsvirke med hest.

Tilskuddssats

Inntil 50 kr/m³

Behandling av søknad

Søknader behandles fortløpende. Ved ekstraordinært omfang av drifter skal kommunen kontakte statsforvalteren for å avklare prioriteringer av søknader om tilskudd.

Utbetaling

Tilskuddet utbetales etterskuddsvis på anmodning fra skogeier.

Frist for innsending til kommunen: 15. november.

5.8 Klage på vedtak om tilskudd

Statsforvalteren i Oslo og Viken er klageinstans for vedtak om:

- Tilskudd til bygging og ombygging av skogsvei
- Tilskudd til drift med taubane, hest o.a.

Vedtaket fattet av kommunen kan påklages til Statsforvalteren i Oslo og Viken innen 3 uker. Klagen skal sendes via kommunen. Klager må angi vedtaket det klages over og begrunne klagen.

Vedlegg 7 Søknadsfrister

Ordning	Frist
Produksjonstilskudd og avløsertilskudd	15. oktober
Regionalt miljøtilskudd (RMP)	15. oktober
Spesielle miljøtilskudd (SMIL)	1. mai og fortløpende etter dette
Tilskudd til produksjonssvikt	31. oktober og skal meldes inn fortløpende
Avløsning ved sykdom	Senest tre måneder etter sykdom
Drenering av jordbruksjord	Fortløpende og før 1. oktober
Tiltak i beiteområder	1. mai
Tilskudd fra Innovasjon Norge	Fortløpende, ta kontakt med landbrukskontoret
Tilskudd til ungskogpleie og markberedning	Fortløpende og før 25. november
Miljøtiltak i skog	1. oktober
Tilskudd til bygging av landbruksvei	15. november for tiltak som skal gjennomføres påfølgende år og ellers fortløpende hvis tilgjengelige midler
Tilskudd til tettere planting	25. november
Tilskudd til gjødsling av skog	15. september